

temmelig vigtigt Hensyn i denne Sag, og det er følgende. Jeg tror, at de ærede Herrer næste maa overveie, om det kan siges at være et korrekt Standpunkt, naar man uden videre stiller dette som det eneste Hensyn, som Lovgiveren ved saadanne Leiligheder kan tage: Leilighedens Størrelse. Det vil ses, at dersom man stiller en vis bestemt Størrelse som Lovgrændse, saa er det jo taget absolut uden Hensyn til, hvorledes Leiligheden iøvrigt er beskaffen, og hvorledes den benyttes, og saa vil det vise sig, at man ikke opnaar sit Maal derved, thi det er ikke Leilighedens absolute Størrelse, det kommer an paa, men mange andre Omstændigheder ved Leiligheden. Jeg skal nævne navnlig een, som i mine Dine er en af de vigtigste, om ikke den allervigtigste, den nemlig, hvormange Mennesker der kommer til at bo i denne Leilighed, eller hvormange Mennesker der stoves sammen der. Nu ser jeg vel, at de ærede Forslagsstillere i saa Henseende have taget et vist Hensyn, idet det er gjort til en udtryffeligt Betingelse, at Leiligheden behøvs af een Familie, men jeg skal dog tillade mig at gjøre opmærksom paa, hvad ærede Medlemmer, der ere bekendte med kjøbenhavnske Forhold, ville give mig Ret i, at det værste Forhold her i Byen ingenlunde er det, hvor flere Familier bo i een Leilighed, men at det slemme Forhold er dette, at en Familie, som behøvs en Leilighed, i denne optager endel Personer, som ikke danne nogen Familie, men ere løse og ledige Personer, som de give Husly hos sig. Herved fyldes Leilighederne paa en Maade, som er meget skadelig, ikke blot i sanitær Henseende, men ogsaa i høieste Grad i moralsk Henseende. Jeg skal derfor ligeledes tillade mig at henstille dette Punkt til nærmere Overveielse, om man ikke, hvis man vil gaa ind paa en Eftergivelse, skal gjøre dette afhængigt af, at der fyldestgjøres visse Betingelser, som kunne være af meget væsentlig Betydning for, at dette Formaal kan opnaas. Som Hjælpemiddel hertil skal jeg henlede de ærede Forslagsstilleres Opmærksomhed paa en Vedtægt, som, hvis jeg ikke hukker feil, i Marts Maaned ifjor blev stadfæstet af Indenrigsministeren for Kjøbenhavns Kommune med Hensyn til overbefolkede Leiligheder. Der vil

deri ganske vist findes Materiale til en videre Udførelse af den Tanke, som jeg her har fremfat. Der er endnu et Tredie, som jeg maa tilføie, nemlig at jeg er aldeles enig med den ærede Rigsdagsmand for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg) i, at vi ved denne Leilighed ikke blot maa tænke paa Kjøbenhavn, men ogsaa paa Kjøbstæderne og Landet. Det er ligesaa vigtigt, at vi tænke paa Forholdene der, og netop naar vi ville gaa den Vej, som de ærede Forslagsstillere, saavidt jeg forstaar, have tænkt sig, nemlig at der skulde nedsettes et Udvalg, vil dette altsaa kunne faae en Op-gave, der maaste gif noget videre, end det nærværende Lovforslag nærmest tilsigter, og, naar Udvalget da vilde tage under Overveielse, ved hvilke Statsforanstaltninger man kunde virke til bedre Vilkaar med Hensyn til Smaa-leilighederne for Arbejderbefolkningen her i Landet og indsamle Materialer hertil, saa vilde man derved kunne haabe, at der vilde udrettes noget mere Betydeligt og Noget, som det vilde tilfredsstille Rigsdagen i høi Grad at have arbeidet paa. Jeg skal altsaa tillade mig paa bedste Maade at anbefale, at dette Lovforslag underkastes en videre Behandling i dette Thing.

Jeg kan imidlertid ikke undlade at benytte den Leilighed, som her er mig given, til at udtale for det høie Thing nogle Ord om Bygningsafgiften i Almindelighed, ikke fordi jeg vil gaa ind paa en Døftelse af de Bemærkninger, som ere fremkomne fra ærede Talere i den Henseende, men fordi jeg føler Trang til for Thinget at klare min Stilling til Sagen om Bygningsafgiften paa Landet. Det vil erindres, at jeg har lovet det høie Thing at ville beskæftige mig meget virksomt med Bygningsafgiftsforholdene paa Landet. Det vil være samtlige ærede Medlemmer bekendt, at uagtet Bygningsafgiften paa Landet er indrettet ganske efter samme Lov, ja endog, saavidt jeg hukker, efter det samme Udfnit af Loven som Bygningsafgiften i Kjøbstæderne, saa har Forholdenes Udvikling dog medført, at Bygningsafgiften paa Landet i sit Væsen er bleven grundforskjellig fra Bygningsafgiften i Kjøbstæderne. Idet nemlig Forordningen af 1ste Oktober 1802 anordnede en Afgift dels af Jord og dels af Bygninger efter den Nytte